

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

00220

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

NORTH CLIPPING 2556/

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	- 5 มี.ค. 2556	22	8004	5

100 ปี

ศาลากลาง
เชียงราย

“ศาลากลางจังหวัดเชียงราย เป็นอาคารหลังหนึ่งซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน อันหมายความว่า
อสังหาริมทรัพย์ ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการก่อสร้างนั้นเป็นประโยชน์ทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี
มีคุณค่าต่อคนรุ่นหลังในการศึกษาเรียนรู้”

(คำปรารภของนายสำเริง ปุณโยปกรณ พุฒาราชการจังหวัดเชียงราย)

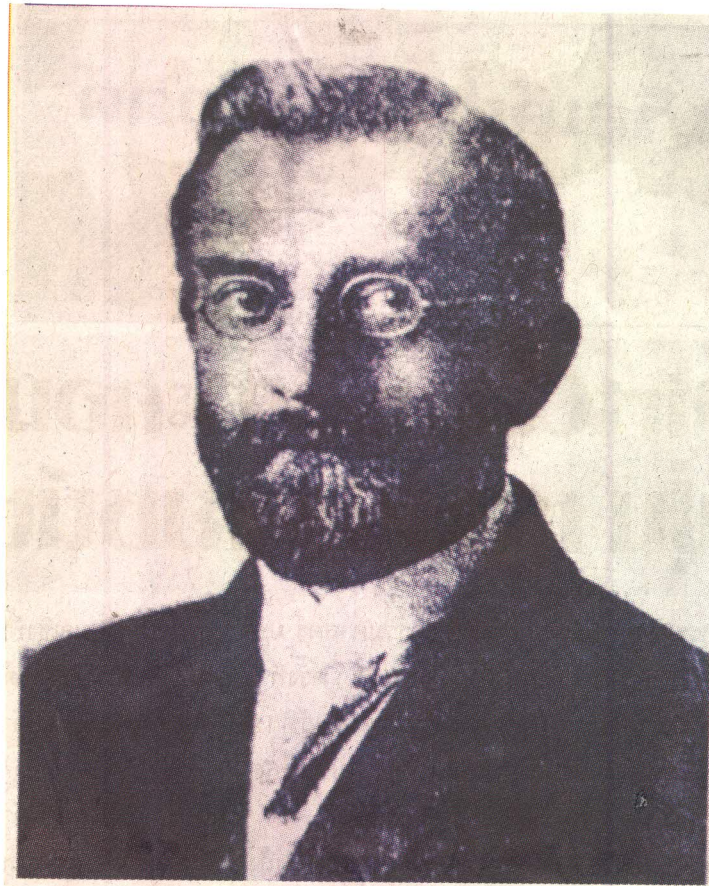

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

00220
NORTH CLIPPING 2556/

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	- 5 มี.ค. 2556	22	8004	5

ศาลากลางจังหวัดเชียงรายนับเป็นสถาปัตยกรรมที่มีอายุกว่า 100 ปี เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นหนึ่งที่ช่วยอธิบายความเป็นมาเป็นไป ของสังคมสมัยนั้นได้ดีกว่าหลักฐานทางเอกสาร ศาลากลางเชียงรายเริ่ม ก่อสร้างและเปิดดำเนินการเมื่อ ปี พ.ศ.2443 ในสมัยของพระพลอาษา เป็นข้าหลวงเมื่อเชียงราย ดำเนินออกแบบและก่อสร้างโดยนายแพทย์ วิลเลียม เอ.บริกส์ (Dr.William A. Briggs) แพทย์ชาวอเมริกันในนาม คณะมิชชันนารี อเมริกันเพรสไบทีเรียน (American Presbyterian Mission) แห่งกรุงนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา

โครงสร้างของอาคารเป็นลักษณะก่ออิฐถือปูน 3 ชั้น แบบโคโรเนียล ด้านหน้าอาคารก่ออิฐเป็นรูปโค้ง (Arch) มีโถงทางเดินเชื่อมถึงกันโดย ตลอด จุดเด่นของอาคารศาลากลางเชียงรายเป็นโครงสร้างกำแพงรับ น้ำหนัก (Wall Bearing) สังเกตได้จากการก่อสร้างผนัง ซึ่งมีความหนา ถึง 50 เซนติเมตร ไม่ใช่เสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก เหมือนการสร้าง โบสถ์วิหารในอดีตฐานรากใช้ซุงเป็นฐานรับน้ำหนักอาคาร โดยทำเป็นแพ ส่วนโครงสร้างคาน ตง พื้นเป็นไม้สักทองทั้งหลัง หลังคาทรงปั้นหยา มุง กระเบื้องซีเมนต์

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	- 5 มี.ค. 2556	22	8004	5

ส่วนประกอบทั่วไปของอาคาร หน้าต่างประตู 2 ชั้น ด้านนอกสุด เป็นบานเกร็ดไม้ชนิดเปิดได้ ด้านในเป็นหน้าต่างบานเลื่อนกระจกใส ประตูทำจากไม้สักแบบบานเปิดคู่ ทุกห้องมีช่องแสงเหนือประตู กระจกฝ้า

ปี พ.ศ.2434 นายถ้ว วิริยศิริ ซึ่งเป็นพี่ชายของพระยามหาอำมาตยาธิบดี หรือ พระยาศรีสทเทพ (แสง วิริยศิริ) ท่านได้ขึ้นมำทำแผนที่เมืองเชียงรายได้จากนั้นอีก 2 ปีก็ได้มีการส่งข้าหลวงขึ้นมารักษาราชการ 3 หัวเมืองฝ่ายเหนือ ได้แก่ เมืองฝาง เชียงราย เชียงแสน โดยมี พ.ต.หลวงภูวนาท นฤบาล ขึ้นมาเป็นข้าหลวงคนแรก หลังจากที่เมืองเชียงรายได้มีข้าหลวงจากกรุงเทพ และเจ้าหลวง ซึ่งเป็นเชื้อสายข้าราชการ แต่งตั้งจากเจ้าหลวงทางประเทศราชจากเมืองเชียงใหม่มาร่วมกันปกครองเมืองเชียงรายได้หลายครั้งก่อให้เกิดความขัดแย้งกัน เนื่องจากเมืองเชียงรายได้เป็นเมืองที่อยู่ห่างไกลพระเนตรพระกรรณ

ปี พ.ศ.2437 สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าฯ ให้พระยาศรีสทเทพ (แสง วิริยศิริ) จัดการปกครองมณฑลพายัพขึ้นใน พระยาศรีสทเทพจึงได้ร่างข้อบังคับสำหรับที่ว่าการเมือง (เค้ายาเมืองหลวง) คือจัดให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านแต่ละแคว้นขึ้นกับเมือง เรียกว่า “เจ้าเมือง” เมืองขึ้นกับบริเวณ เรียกว่า “ข้าหลวงบริเวณ” และในปี พ.ศ.2440 ขุนรักษนรา ได้จัดระบบการบริหารโดยให้มีกองมหาดไทย กองคลังและกองตุลาการขึ้น และโปรดให้สร้างอาคารศาลากลางจังหวัดเชียงรายได้เป็นอาคารทรงยุโรป 3 ชั้น ชั้นแรกประกอบด้วยห้องทำงานต่างๆ เช่น คลังจังหวัด มหาดไทย

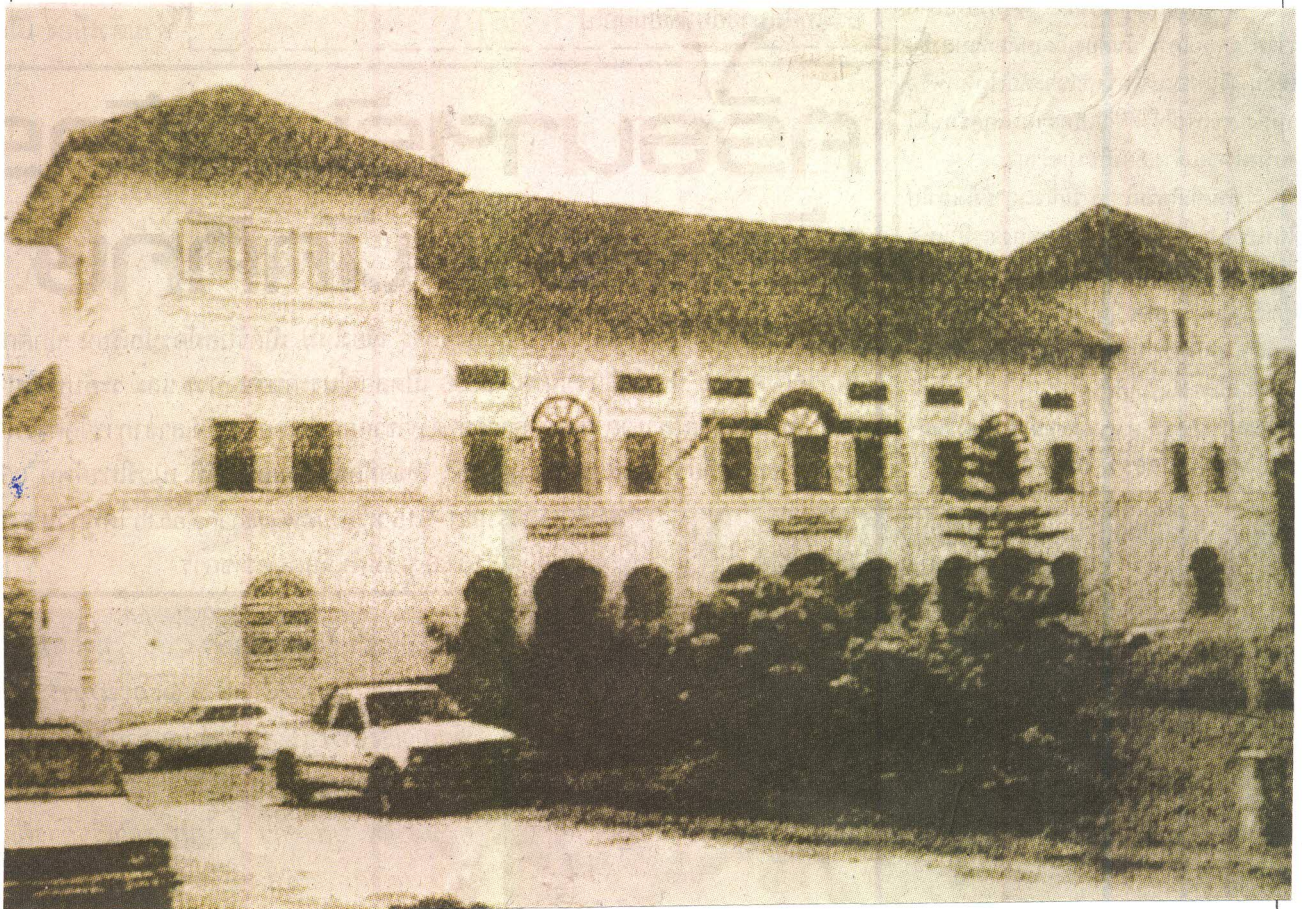
กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

00220

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

NORTH CLIPPING 2556/

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	-5 มี.ค. 2556	22	8004	5

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	-5 มี.ค. 2556	22	8004	5

ผู้ตรวจราชการท้องถิ่น อัยการจังหวัดและศึกษาธิการจังหวัด ชั้นสอง ประกอบด้วย ห้องทำงานผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด เสมียนตราจังหวัด สรรพากรจังหวัด ปศุสัตว์จังหวัดและห้องประชุม ส่วนชั้นสามปีกซ้ายและขวาใช้เป็นห้องเก็บเอกสารสำคัญของจังหวัด

ปี พ.ศ.2512 นายชูสง่า ไชยพันธุ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย สมัยนั้น เห็นว่าอาคารศาลากลางมีความคับแคบจึงได้ย้ายศูนย์ราชการ มาทำการปฏิบัติราชการที่อาคารศาลากลางหลังใหม่ตั้งแต่นั้นมา อาคาร ศาลากลางหลังเก่าถูกใช้เป็นที่ทำการหอวัฒนธรรมนิทัศน์เฉลิมพระเกียรติ กาญจนาภิเษก เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2538 ภายใต้การดูแลของสำนักงาน คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ปัจจุบันอาคารศาลากลางจังหวัดเชียงรายหลังเก่า ได้ขึ้นทะเบียน โบราณสถานของกรมศิลปากร ตามประกาศราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 16 สิงหาคม 2520 ยุติบทบาทในการเป็นอาคารศูนย์กลางการปกครอง หัวเมืองเชียงรายมานานกว่า 1 ศตวรรษ

เอกสารประกอบ

หนังสือ 100 ปีมหาตไทย,2535

ศาลากลางจังหวัดเชียงราย 1 ศตวรรษสร้างบ้านแปงเมือง,2542

จักรพงษ์ คำบุญเรือง

jakrapong@chiangmainews.co.th